

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 604/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Nitra, Námestie Jána Pavla II. 1012/7, Nitra, IČO 35 593 008, zastúpenej advokátskou kanceláriou MADEJ & PARTNERS s. r. o., Mýtna 42, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Madej, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 20 C 102/2006-1604 z 26. augusta 2020, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Nitra **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. **O d k l a d á** vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Trenčín č. k. 20 C 102/2006-1604 z 26. augusta 2020 do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Nitra, Námestie Jána Pavla II. 7, Nitra, IČO 35 593 008 (ďalej aj „sťažovateľ“ alebo „žalobca“), zastúpenej advokátom JUDr. Róbertom Madejom, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 C 102/2006-1604 z 26. augusta 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca v zmysle právnych predpisov upravujúcich cirkevné reštitúcie domáhal odstránenia krívd minulého režimu a žiadal o určenie vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam a o vydanie týchto nehnuteľností od žalovaného (Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik). Okresný súd rozsudkom č. k. 20 C 102/2006-720 z 29. apríla 2015 zamietol žalobu žalobcu o určenie vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam a žalobu o vydanie už uvedených nehnuteľností a vyslovil, že o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozsudku. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 6 Co 856/2015-746 zo 4. októbra 2016 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu. Okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 20 C 102/2016-1549 z 29. novembra 2019 rozhodol, že výška náhrady trov konania žalovaného proti žalobcovi je 279 072,07 € a prijímateľom náhrady trov konania žalovaného je jeho právny zástupca. Proti predmetnému rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podali v zákonnej lehote sťažnosť obe strany konania, teda žalobca i žalovaný. Okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením obe sťažnosti zamietol. Napadnuté uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 4. septembra 2020.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že na okresnom súde sa domáhal svojich nárokov podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon o cirkevných reštitúciách“). Predmetom takéhoto konania je podľa sťažovateľa posúdenie, či je dané právo na strane žalobcu a či sú splnené podmienky podľa zákona o cirkevných reštitúciách, čo má predstavovať skutočnosť objektívne neoceniteľnú peniazmi, čomu podľa sťažovateľa svedčí aj konštantná judikatúra všeobecných súdov. Pri výpočte trov právneho zastúpenia preto podľa sťažovateľa bolo potrebné vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a nie z tarifnej hodnoty veci podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Taktiež sťažovateľ poukázal na § 8 ods. 1 zákona o cirkevných reštitúciách, podľa ktorého je konanie súvisiace s vydaním nehnuteľných vecí oslobodené od správnych, ako aj súdnych poplatkov. Ďalej poukázal aj na zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ktorý s účinnosťou od 1. júla 2007 stanovil za žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti súdny poplatok v zmysle položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkoch, a teda súdny poplatok viazal na predmet konania, ktorý nemožno oceniť peniazmi. Napokon poukázal aj na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 740/2013, III. ÚS 201/2013, III. ÚS 355/2013 a III. ÚS 125/2020), ktorý opakovane potvrdil, že uplatňovanie jednej trinástiny výpočtového základu ako základnej sadzby tarifnej odmeny [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky] je v takýchto typoch konania odôvodnené ústavne udržateľným spôsobom.

4. Sťažovateľ uviedol, že v danom prípade predstavuje jedna trinástina výpočtového základu sumu vo výške 81,69 €, pričom žalovanému bola priznaná odmena za jeden úkon právnej služby vo výške 20 240,29 € (vypočítaná z hodnoty nehnuteľností, určenia vlastníckeho práva ku ktorým sa sťažovateľ domáhal, pozn.). Ďalej sťažovateľ uviedol, že v konaní vo veci samej sa nevedlo dokazovanie týkajúce sa hodnoty všetkých nehnuteľností, ktoré boli predmetom sporu. V priebehu konania vo veci samej nič nenasvedčovalo tomu, že by sa z hľadiska nároku na náhradu trov konania malo vychádzať

z hodnoty veci. Prekvapivo po tom, ako krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (4. októbra 2016), teda až po právoplatnom skončení konania vo veci samej, si dal žalovaný na základe objednávky z 2. decembra 2016 vypracovať znalecký posudok na určenie všeobecnej hodnoty nehnuteľností. Tento znalecký posudok č. 24/2016 bol vypracovaný 30. decembra 2016 a do konania o trovách konania bol predložený žalovaným 22. marca 2017.

5. Sťažovateľ vytýka napadnutému uzneseniu okresného súdu porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu tým, že okresný súd sa odklonil od ustálenej judikatúry (sťažovateľ uviedol judikatúru všeobecných súdov aj ústavného súdu, pozn.) bez toho, aby uviedol dôvody, na základe ktorých tak urobil. Uvedené podľa sťažovateľa predstavovalo aj porušenie princípu právnej istoty. Sťažovateľ sa taktiež domnieva, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k takej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení právnych noriem, ktoré v sebe zahŕňajú črty svojvôle a extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania.

6. Sťažovateľ súčasne navrhol, aby ústavný súd podľa § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu. Tento návrh sťažovateľ odôvodnil tým, že napadnuté uznesenie je exekučným titulom. Okamžitý výkon napadnutého rozhodnutia (zaplatenie sumy 279 072,07 €, pozn.) zasiahne sťažovateľa po finančnej stránke v takom rozsahu, že bude ohrozená jeho existencia a schopnosť zabezpečovať poskytovanie všeobecne prospešných služieb spojených s činnosťou katolíckej cirkvi. Sťažovateľ podotýka, že je okrem iného aj zriaďovateľom desiatok cirkevných škôl, podporuje 200 farností, vykonáva charitatívnu pomoc obyvateľstvu (priamo, ako aj prostredníctvom Diecéznej charity Nitra), organizuje púte, festivaly, zabezpečuje správu a údržbu kostolov, historických pamiatok a vykonáva mnohé iné všeobecne prospešné aktivity. Odloženie vykonateľnosti rozhodnutia v tomto prípade nielenže nie je v rozpore s verejným záujmom, práve naopak, verejný záujem jednoznačne svedčí v prospech požiadavky na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia. Všetky už uvedené všeobecne prospešné činnosti si

vyžadujú vynaloženie nemalých finančných prostriedkov zo strany sťažovateľa. Okamžitá exekúcia na podklade rozhodnutia okresného súdu môže zásadným spôsobom ohroziť samotnú existenciu sťažovateľa a schopnosť poskytovať tieto všeobecne prospešné služby. Po začatí exekučného konania proti sťažovateľovi, ktoré vzhľadom na existujúci exekučný titul bezprostredne hrozí, exekútor môže postihnúť majetok vo vlastníctve sťažovateľa a akékoľvek navrátenie do predošlého stavu by bolo v dôsledku povahy exekučného konania znemožnené, a preto sa sťažovateľ domnieva, že odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia ústavným súdom je jediný účinný právny prostriedok, prostredníctvom ktorého sa zabráni bezprostredne hroziacim škodám.

7. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Nitra na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 20C/102/2006-1604 zo dňa 26.08.2020 porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Trenčín č. k. 20C/102/2006-1604 zo dňa 26.08.2020 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 450,29 EUR, ktorú je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu MADEJ & PARTNERS s.r.o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

14. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

15. Podľa § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti aj dočasné opatrenie zanikajú najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o ich skoršom zrušení. Podľa § 131 ods. 2 citovaného zákona odklad vykonateľnosti aj dočasné opatrenie môže ústavný súd zrušiť aj bez návrhu, ak sa v priebehu konania ukáže, že pominuli dôvody, pre ktoré sa nariadili, alebo sa ukáže, že tieto dôvody vôbec neboli dané.

III.

16. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľa je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Ústavný súd zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých treba posúdiť v konaní vo veci samej, a preto ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie (bod 1 výrokovej časti uznesenia). V konaní o prijatej ústavnej sťažnosti ústavný súd následne rozhodne aj o ďalších požiadavkách sťažovateľa uplatnených v petite jeho ústavnej sťažnosti.

IV.

19. Ústavný súd po posúdení procesnej situácie v predmetnej veci a dôvodov, ktorými sťažovateľ v ústavnej sťažnosti odôvodnil návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, dospel k záveru, že sťažovateľ dostatočne osvedčil existenciu predpokladov na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu. Ústavný súd v tomto smere bral ohľad aj na konkrétnu výšku sumy náhrady trov konania, ktorú je sťažovateľ povinný zaplatiť žalovanému (279 072,07 €). Bez povolenia odkladu vykonateľnosti by podľa názoru ústavného súdu mohlo dôjsť v prípade zrušenia napadnutého uznesenia okresného súdu k závažnej ujme na strane sťažovateľa, pričom odložením vykonateľnosti v tomto prípade nebude ohrozený žiaden verejný záujem.

20. Ústavný súd preto konštatuje, že v tomto prípade boli splnené podmienky na odloženie vykonateľnosti uznesenia okresného súdu č. k. 20 C 102/2006-1604 z 26. augusta 2020 do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti uznesenia.

21. Ústavný súd súčasne poukazuje na to, že odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu možno charakterizovať ako rozhodnutie dočasné a predbežné, takže vyhovením návrhu na odloženie vykonateľnosti ústavný súd nijako neprejudikuje konečné rozhodnutie o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 30/09, I. ÚS 394/2020).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu